

# מדינת ישראל

## בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1078146/10

בבית הדין הרבני הגדול ירושלים  
לפני כבוד הדיינים:  
הרב יעקב זמיר

המערערת: פלונית

נגד

המשיב: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד עמוס צדיקה)

הנדון: קנסות שהושתו לכאורה לטובת המשיב וללא עמידה בתנאי הסף שבחוק;  
זמן הגשת תגובה לבקשה שאינה מחייבת זאת משום שקילת טובת הקטין

### החלטה

לפניי כמה בקשות המצריכות הכרעה או הבהרה קצרה שתינתן להלן:

א. בקשה נוספת של המערערת לעניין עיכוב גבייתם של קנסות והוצאות משפט – בקשה זו הוגשה ביום שבו ניתנה החלטתי הקודמת שדחתה את בקשת העיכוב, וככל הנראה טרם שהגיעה החלטה זו לידי המערערת.

נוכח האמור אין צורך בהחלטה לגופה של החלטה שכן זו כבר ניתנה גם אם לא לשביעות רצון המערערת.

מכל מקום אגב אורחא אני מוצא לנכון להעיר כי המערערת כורכת כל העת קנסות והוצאות יחד ואת אלו ואלו בתיקי הוצאה לפועל שנפתחו לדבריה לבקשת המשיב. נוכח תמיהתי על כריכה זו – וכפי שיעלה מהאמור להלן – בחנתי שוב גם את דברי המשיב, לרבות מקצת מן המצוי בתיק בית דין קמא, ומצאתי כי אכן גם מדבריו עולה לכאורה כי אכן פתח תיקי הוצאה לפועל אף בנוגע לקנסות וכי הוא אף מבקש החלטה שתאפשר לו לעשת כך גם בנוגע לקנס יומי על כל יום של הפרת הוראתו של בית דין קמא, חיוב שלא רק מכונה בדבריו קנס אלא שגם כל מהותו היא קנס בגין ביזיון בית הדין.

כאן המקום אפוא להבהיר:

1. קנסות מאפשר החוק להשית אך ורק לטובת אוצר המדינה, והמשיב כמובן אינו ממונה על גבייתם של קנסות כאלה ואינו יכול לבקש פתיחת תיקי הוצאה לפועל בעניינם.

2. החלטה שהשיתה קנסות לטובת המשיב או כל גורם אחר שאינו אוצר המדינה – אם ישנה כזאת – אינה חוקית ובטלה מאליה ללא תלות בטענותיה של מערערת דנא שלגופן ספק אם יש בהן צדק.

3. החלטות על קנסות לטובת אוצר המדינה צריכות להיות כמובן מנומקות וככל שמדובר בקנסות בגין ביזוי בית הדין (ולכאורה בכך מדובר) צריכות הן להינתן על פי כל כללי הפרוצדורה שנקבעו בפקודת ביזיון בית המשפט (היינו רק לאחר שיוזמן הממרה לנמק מדוע לא יושתו קנסות כאלה

# מדינת ישראל

## בתי הדין הרבניים

עליו וכו') וגבייתם תיעשה גם רק לאחר שבית הדין הודיע עליהם לנשיאת בית המשפט העליון כמצוות חוק בתי דין דתיים (כפיית ציות ודרכי דיון), התשט"ז – 1956, המוסמכת לבטלם או להפחית מהם.

4. בהקשר זה, ולא רק בו, אזכיר את שכתבתי בהחלטה קודמת:

[...] ייתכן שיהיה מקום לבטל בעתיד חלק מחיוביה של המערערת בקנסות ובהוצאות משפט [...]

בחלק מהמקרים או בחלק מהסכומים נראה מהנמקתו של החיוב ומהקשרו כי מדובר בקנסות, ולא בכדי שני הצדדים משתמשים במונח זה. קנסות יכול אומנם בית הדין להטיל מכוחם של פקודת ביזיון בית המשפט ושל חוק בתי דין דתיים (כפיית ציות ודרכי דיון), אלא שלגמרי לא ברור כי התמלאו התנאים הקבועים בפקודה האמורה כדי להטיל קנסות אלה.

ברי כי קנס שהוטל שלא כדין – אף אם יכונה הוצאות משפט – דינו ביטול, אלא שנצטרך לבחון היטב אם אכן בכך מדובר כפי שנראה לכאורה ולקבוע מה מכלל החיובים הוצאות הוא ומה – קנסות.

ובעניין זה אביא גם מדברי חברי לבית הדין הגדול, הגר"ש שפירא שליט"א, בהחלטה שנתן לאחרונה בהליך אחר (תיק 1236913/7):

ערעור על פסק דין או החלטה בנוי מטבעו על טענה כי יש בהם טעות, טעות בעובדות, טעות בהלכה ובמשפט או טעות בשיקול הדעת. בכל אלה אף אם יתקבל הערעור אין זאת אומרת כי פסק הדין או ההחלטה היו בטלים מעיקרם [...] ברם יש שניתן פסק דין או שניתנה החלטה ללא שהתקיימו התנאים הבסיסיים לנתינתו [...]

כשכך נראה חובת בית הדין שלפניו הובא בעניין בכללו להציף את השאלה אף אם לא נשאלה, בדומה לחובתו לעורר את עניין הסמכות אף אם לא העלוהו הצדדים במקום שבו נראה לכאורה כי אין לבית הדין סמכות עניינית [...]

הערנו לעיל כי התשלום שהושת על המערערת הוא לפי הנראה מדברי בית דין קמא קנס בגין ביזוי בית הדין ולא הוצאות משפט, אף שאכן דומה שהיה מקום להשית הוצאות כאלה [...] משכך, ואף שדומה שלא זו הטענה שהעלתה המערערת [...] מתיאור השתלשלות הדברים מתעורר ספק בעיניי אם עמדה החלטת בית דין קמא בדרישות החוק שהן תנאי סף לקיומה [...]

תנאי הסף להשתת קנס בגין ביזוי בית המשפט או בית הדין קבועים בסעיף 6 פקודת ביזיון בית המשפט (הוראת הפקודה עוסקת בערכאות אחרות וכמצוטט, אך חלה אף בבית הדין הרבני מכוח חוק בתי דין דתיים (כפיית ציות ודרכי דיון), התשט"ז – 1956):

(1) בית המשפט העליון, בית משפט מיוחד [...] בית המשפט המחוזי ובית משפט השלום, תהא להם הסמכות לכוף אדם בקנס או במאסר לציית לכל צו שניתן על ידם והמצווה לעשות איזה מעשה או האוסר לעשות כל מעשה.

(2) לא יינתן צו המטיל קנס או מאסר אלא אם כן הוזמן הממרה להופיע ונענה להזמנה, או כשלא בא מעצמו, הובא לפני בית המשפט בצו תפיסה כדי להראות טעם מדוע לא יינתן נגדו צו כזה.

שני תנאי סף יש כאן, עוד טרם שקילת כל מקרה לגופו:

# מדינת ישראל

## בתי הדין הרבניים

האחד הוא כי הקנס יושט "לכוף אדם [...] לציית". כפייה שנו כאן ולא ענישה [...] השני כי יוזמן הממרה להראות טעם מדוע לא יינתן צו המטיל עליו קנס או מאסר [...]

ב. הבקשה השנייה היא בקשת המשיב להורות כי תגובתו לבקשת המערערת בעניין העתקת מקום לימודיו של הקטין למקום מגוריה הנוכחי של האם תוכל להיות מוגשת עד ל' בתשרי תשפ"א (18.10.20). המשיב מציין כי בהחלטה שבה הוריתי על תגובתו לא קצבתי זמן להגשתה.

אני נעתר לבקשה זו ואף מבהיר כי לא במקרה ולא בטעות לא קצבתי את הזמן להגשת התגובה. אזכיר כי בהחלטה הקודמת כתבתי כי שקלתי לדחות את בקשת המערערת על הסף מכמה טעמים שאותם מניתי שם, אלא שביקשתי את תגובת המשיב כאמור באותה החלטה נוכח האפשרות כי אכן טובת הקטין תהיה לאשר את המבוקש – וטובת הקטין לכולי עלמא אמורה לגבור על אותם שיקולים – וכי ייתכן שאף המשיב יסבור כך לאחר שיקול דעת.

צינתי באותה החלטה כי אני קובע כי טובת הקטין היא כך או אחרת, שכן באמת יש צדדים לכאן ולכאן, וכי אני מאמין כי מעבר וללא קשר למחלוקת שבין הצדדים אכן חפץ המשיב (וכך כמובן גם המערערת) בטובת הקטין. מתוך כך אני מקווה שישכיל לשקול את טובת הקטין שבהקשר זה ובטווח המידי – במנותק מהמחלוקת על משמורתו ומקום מגוריו וכמובן מתוך גישה עניינית ולא בגישת איפכא מסתברא כלפי בקשת המערערת באשר היא – ויציג לפניי את עמדתו בשאלה מה היא טובת הקטין בהקשר של מקום לימודיו לעת הזאת, לכאן או לכאן, שכן כאמור לעיל בנתונים הקיימים לעת הזאת אין מקום להיעתר לבקשת המערערת בעניין זה אלא אם אכן יסבור גם המשיב כי אפשר שהדבר ייטיב עם הקטין.

משום כך לא היה מקום לקצוב זמן לתגובה, שכן אין מדובר במקום שבו בהעדר תגובה תינתן החלטה כמבוקש אלא להפך – בהעדר תגובה תתבקש ההחלטה שסברתי ליתן מלכתחילה, דחיית הבקשה על הסף. התגובה מבוקשת מתוך מגמה למצות כל שאפשר בנוגע לטובת הקטין וככל שסבור המשיב שלשם גיבוש עמדתו בעניין נחוץ לו זמן פשיטא שזמן זה יינתן לו.

ג. הבקשה השלישית היא בקשת המערערת בנוגע להסדרי שהות במועדי תשרי.

אין מקום לקביעת הסדרים אלה בערכאת ערעור, ודאי לא טרם החלטה של בית דין קמא, וללא בחינת הנתונים כולם – תגובת הצד שכנגד ועמדת גורמי המקצוע. לפיכך דין בקשה זו להידחות.

אכן המערערת מלינה על כי בית דין קמא טרם נתן החלטות בעניין, ואפשר שיש להצר על כך, אולם חזקתו של בית הדין שיעשה את מלאכתו ואני מקווה לפיכך כי יחליט כך או אחרת במבוקש גם אם "ברגע האחרון".

מכל מקום אציין את המובן מאליו כי אם קיימות החלטות קודמות שלא בוטלו – אין לפניי עתה את התמונה המלאה בשאלת קיומן או אי-קיומן של החלטות כאלה ולכן נקטתי לשון זהירה זו "אם קיימות" – כגון החלטות על הסדרי שהות בחגים אשתקד שנקבע בהן היפוך הסדר בשנה זו (כמקובל), הרי שהן תקפות, מחייבות וברורות-אכיפה במידת הצורך גם באמצעות המשטרה (שלמרבח הצער נאלצה כבר להיות מעורבת באכיפת הסדרי שהות בעניינם של הצדדים, ולכאורה דווקא בגלל הפרות מצד המערערת) גם ללא החלטה שתאשר את תוכנן ותורה על יישומן באופן פרטני.

ד. החלטה זו מותרת בפרסום לאחר גריעת פרטיהם המזהים של הצדדים ממנה.

# מדינת ישראל

## בתי הדין הרבניים

ניתן ביום כ"ח באלול התש"ף (17.9.2020).

הרב יעקב זמיר

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה